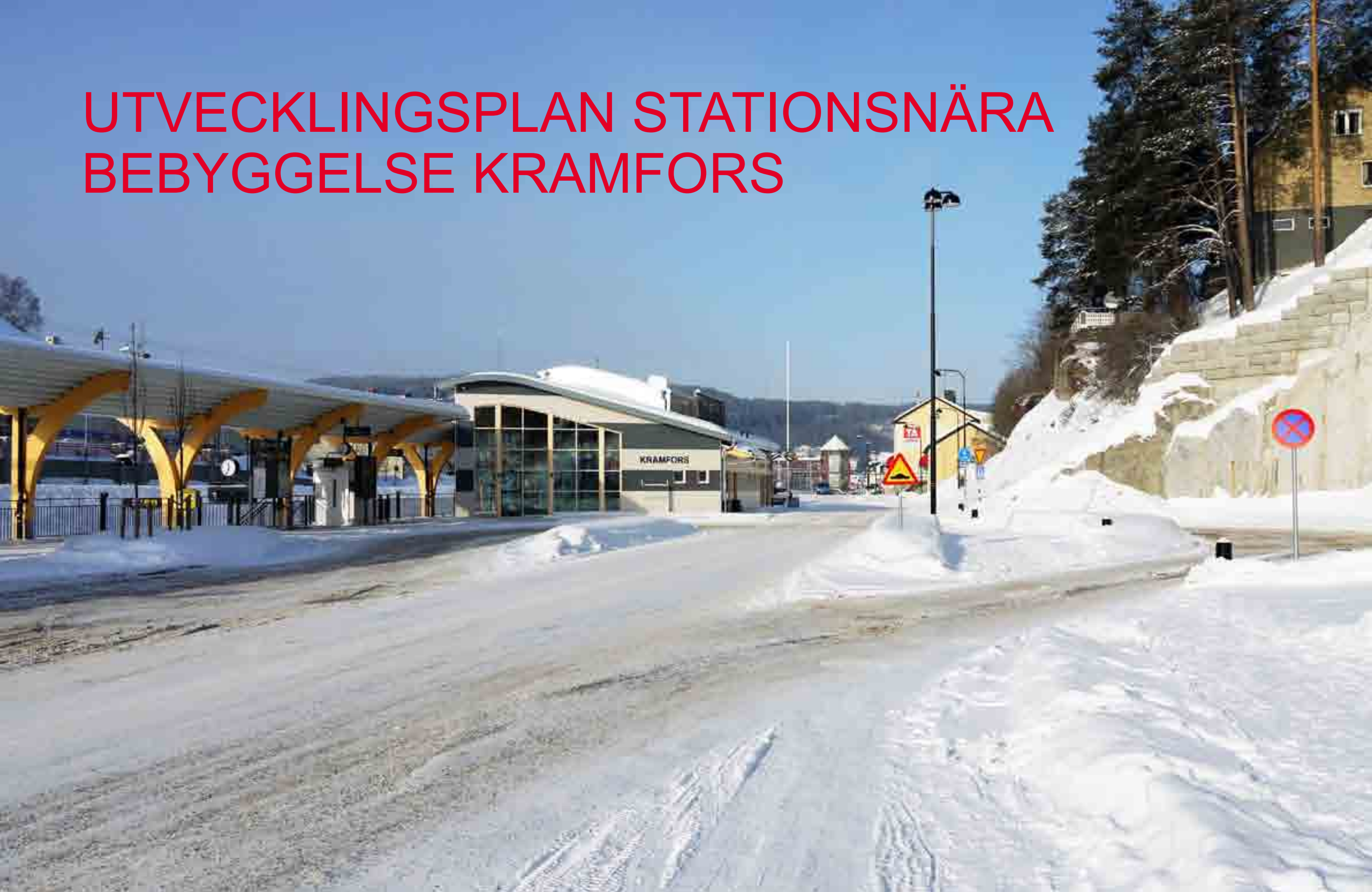


UTVECKLINGSPLAN STATIONSNÄRA BEBYGGELSE KRAMFORS





Inventeringskarta



Korta fakta Kramfors

- Antal invånare kommun drygt 19 000
- Antal invånare tätort ca 6 200
- Under sekelskiftet 1900 var invånarantalet drygt 40 000.
- Träindustrin har historiskt sett spelat stor roll för kommunen.
- Namnet kommer från Christoffer Kramm som 1742 byggde en vattensåg i Sqvällsån (Kramforsån).
- Största företagen är Mondi Dynäs, Folksam Tjänstecenter, Gerdins Group, Elpress, SCA, Nordhydraulic, Polarbageriet.

Nuläge Kramfors

Kramfors kommun har en utspridd bebyggelsestruktur, med ett antal mindre samhällen och en relativt liten centralort. Kramfors stad har sitt läge i Ångermanälvens mynning, med industrihistorisk bakgrund i skogsindustrin. Största arbetsgivaren är Mondi Dynäs belägen strax norr om tätorten, med tillverkning av kraftpapper för säckar mm.

Renoverade järnvägen Ådalsbanan går genom staden och ansluter mot Botniabanans fortsättning norrut. Järnvägen öppnar nya möjligheter för regionalt resande och arbetspendling. Nybyggt resecentrum med bussanslutning är placerat centralt i staden.

Större delen av världsarvet Höga Kusten är beläget inom kommunen och erbjuder en framväxande turism- och besöksnäring. Här bedöms strandskyddet som starkt och svårt att få dispens från. Lättare att nyexploatera attraktiva bostadslägen runt sjöar och Ångermanälven.

Befintligt stadscentrum i Kramfors är under utveckling och förtätning med bl a en ombyggnad av varuhus till en butiksgalleria pågår.

Järnvägen utgör en barriäreffekt i staden. Bil- och gångbro samt järnvägsövergångar brygger över barriäreffekten.

Tjänstemännen informerade att det i kommunen redan finns en tomtreserv för 120 bostäder, där endast en tomt är såld. Vid kusten planeras för 70 bostäder med sjöbod.

I centrum planeras för ”komfortboende” för äldre med närhet till resecentrum och butiker.

Marken är kuperad och påverkad av inlandsisen. Lågpartier i staden har lergrund som ger en mer kostsam grundläggning. Äldre industri-mark är kontaminerad och behöver saneras innan nybyggnation.

Inventeringskarta



Tillgänglighetskarta

Kommunens strategiska planering

Översiktsplanen

Större delen av ÖP tas upp av målsättningar, generella allmänna intressen, natur- och kulturmiljö och rekreation. Vid flygplatsen planeras för en järnväghållplats.

Några få mindre områden i Kramfors stad pekas ut som utvecklingsområden för näringsliv, bostäder respektive rekreation. De få utvecklingsområdena speglar efterfrågan på tomter för verksamhet och bostäder.

Tillgänglighet

Läge och målpunkter

I Kramfors finns ingen tydligt stark målpunkt men två punkter har en mer central betydelse och det är torget med sina handelsetableringar samt resecentrum och station. Båda dessa punkter är lokaliserade till samma sida om järnvägen. Järnvägen tillsammans med väg 90 utgör en barriär som delar Kramfors. Barriären överbryggs till viss del med en centralt placerad gångbro.

Buss

Kramfors trafikeras av ett stort antal busslinjer med mycket varierande turtäthet. Det finns många möjliga resrelationer, bland annat:

Örnsköldsvik, Nordmaling, Umeå med fortsättning Haparanda.

Bollstabruk, Nyland, Sollefteå, Långsele med fortsättning Östersund

Härnösand, Timrå, Sundsvall med anslutningar mot Stockholm.

Det finns även flera olika linjer som trafikerar byarna och de större arbetsplatserna som ligger på båda sidor om Ångermanälven.

Parkering

Parkeringsplatser finns det många vid Kramfors centrum men inte fullt lika många vid resecentrum/stationen. På den västra sidan av järnvägen bakom polishuset finns det stora parkeringsytor men de upplevs inte tillräckligt nära för att fungera för pendlarparkering.

GC-vägar

Gång- och cykelstråk är inte så väl utbyggda som i de större tätorterna längs Botnia- och Ådalsbanan men det finns separerade cykelbanor i alla viktiga stråk. Dessa stråk förbinder bostadsområden med resecentrum och centrum samt skolorna.



Figur. 25: Gångbro som förbinder västra Kramfors med Centrum. I bakgrunden kan en plankorsning anas som är den snabbaste och kortaste infarten till centrum från väg 90.



Figur. 26: En ny vägbro och GC-väg är byggd i södra delen av kramfors som anas i bilden ovan.



Figur. 27: Bussgods till vänster, resecentrum och station anas i bakgrunden.

Utveckling av verksamheter ur ett tillgänglighetsperspektiv

Kramfors har en industri som är starkt kopplad till träåvaror. Papper och sågat virke är två viktiga produkter. Dock ligger inte dessa arbetsplatser tillräckligt nära stationen för att fungera väl för arbetspendling. Därför bör successivt olika typer av förädlingsverksamheter där trä och pappersprodukter förädlas lokaliseras närmare centrum. Trämöbler, träkonst eller annan verksamhet kopplad till skogsindustrin skulle kunna vara lämpliga verksamheter, turism en annan. Den kuperade terrängen sätter begränsningar för utvecklingen av exploateringsområden, vilket gör det svårt att hitta bra lägen för verksamhetsexploatering.

Utveckling av bostäder ur ett tillgänglighetsperspektiv

Det är inte så stor efterfrågan på bostäder men efterfrågan kan förändras när trafiken på Ådalsbanan sätter igång. Ur ett tillgänglighetsperspektiv bör de tomter som ligger inom gång- och cykelavstånd till stationen marknadsföras först.

Stråk mellan attraktiva områden och stationen bör utvecklas och förbättras vilket ger större förutsättningar för inflyttning och arbetspendling till andra orter.

Utveckling av kommunikationer ur ett tillgänglighetsperspektiv

Kramfors kommun har arbetat med att stärka centrum och en naturlig fortsättning är att fortsätta med centrumomvandling längs Kungsgatan. En annan möjlig men mer svår genomförd satsning är att utveckla området bakom polishuset och stärka stråket mellan den östra och västra sidan om järnvägen. För att lyckas behöver en ny stark målpunkt tillskapas på den västra sidan som skapar rörelse och ett flöde av människor mellan de viktiga målpunkterna.

Förtätningskarta



Stationsnära bebyggelse Kramfors

På västra sidan om järnvägen finns exploaterbar mark mellan polishuset och Folkets Park på båda sidor om Viktoriagatan.

Öster om järnvägen finns utrymme för exploatering av ett p-däck för infartsparkering, som annars saknas i området i resecentrums närhet. I centrum finns tomter lämpliga för infill av verksamheter eller bostäder. Översiktsplanen pekar även ut möjligheter för verksamheter på två tomter norr om centrum. Dessutom pekas bostadsområdet Bruket ut som möjlig utbyggnad av ca 80 bostäder med attraktiv sjöutsikt.

Vid platsbesök i kommunen intervjuades följande tjänstemän:

George Börlin, kommunarkitekt

Ulf Breitholz, utvecklingschef

Hans Högberg, enhetschef trafikplaneringen

Förtätningskarta

UTVECKLINGSPLAN STATIONSNÄRA BEBYGGELSE HÄRNÖSAND





Inventeringskarta



Inventeringskarta

Korta fakta Härnösand

- Härnösand är residentsstad i Västernorrlands län.
- Härnösand är stiftsstad i Härnösands stift som omfattar Jämtlands och Västernorrlands län.
- Antal invånare kommun ca 24 600.
- Antal invånare tätort ca 18 000
- Största företagen är bl a Edmofift, Logosol, ComHem, Idus AB, Ymex AB, Absolicon Solar Concentrator AB och Öbako.

Nuläge Härnösand

Tätorten och staden Härnösand är uppdelad i två delar, en del på fastlandet och en del på Härnön med vatten och broförbindelser emellan.

På fastlandet ansluter E4:an och upprustad järnväg till staden med närliggande bostäder, storhandel, hamnverksamhet och sjukhus mm. Den äldre rutnätsstaden med bostäder, domkyrka och residens mm ligger på Härnön med broanslutningar över vattnet.

Uppdelning av staden i en äldre och en modernare del med vatten emellan ger vackra vyer och intressanta stadsrum.

Den äldre stationsbyggnaden ligger på fastlandet och omlandet runt denna är under utveckling. Området nordväst om järnvägen utvecklas för handel, med både Coop och ICA MAXI samt bensinstation och tillhörande parkering. Även befintliga Franzénskolan strax intill byggs om för handel. Två nya cirkulationsplatser har byggts längs Bondsjöleden och ger bättre anslutning mellan E4:an och in mot staden. För att erhålla mer mark för infrastrukturen löses några bostadsfastigheter in. Nya gångtunnlar under järnvägen förbinder östra och västra sidan vilket minskar barriäreffekten. Resecentrum på gamla stationsområdet planeras för en om- och tillbyggnad. Resecentrum skall byggas om och förses med ny dockningsstation för bussar.

I samtal med tjänstemän i förvaltningen framkom att ombyggnad av Gamla Tidningshuset till allaktivitetshus för ungdomar planeras. Förstudie utförs på Kanaludden med hotell intill badhuset. Även ett hotell med närhet till resecentrum skulle vara intressant. Ny curlinghall med möjlighet till mäsaktiviteter för 2000 personer har diskuterats inom kommunen. Skatteverkets lokaler intill E4:an står näst intill tomställt och utgör en resurs för nya verksamheter. Gamla fängelset är nedlagt och är ute till försäljning. Tobaksfabrikens f.d. lokaler på Härnösidan står tomställda och utgör en framtida resurs.

Stort tekniskt upprustningsbehov finns för stadens kajer.



Figur. 28: "Det nära livet- Kronholmen och Torsvik" visionsarbete okt 2008 (Härnösands kommun och White)

Kommunens strategiska planering

Översiktsplanen

Översiktsplanen är antagen 30 maj 2011 av kommunfullmäktige.

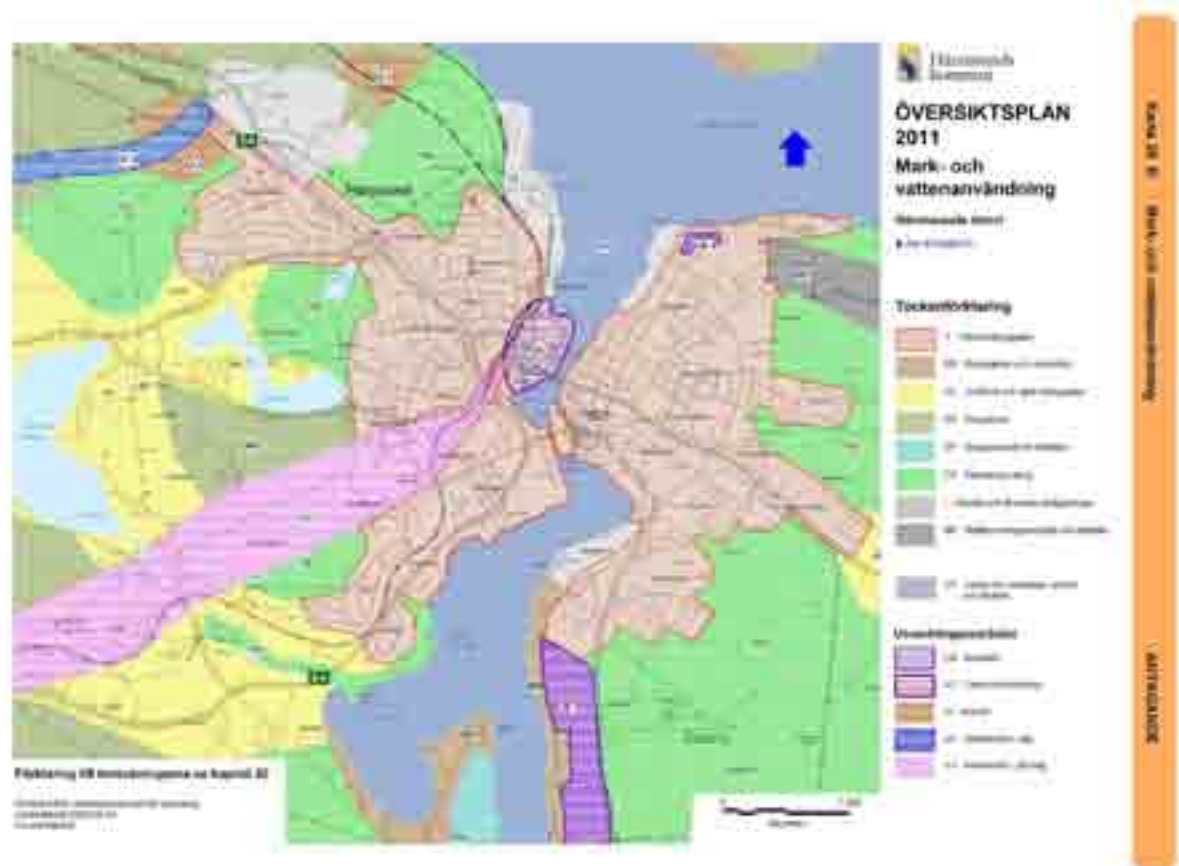
ÖP tar upp allmänna ställningstaganden och mål för områden som kommunen ansvarar för. En övergripande målbild är "det nära livet". Invånarna skall ha nära till arbete och fritidsaktiviteter, till stadens utbud och till naturen.

Konkreta utbyggnads- och förtätningsområden som anges i staden eller dess närhet är bl a Kronholmen. Här planeras det tänkt ett blandat innehåll som är föränderligt över tid, med bostäder, verksamheter och service. Gator och parker ligger fast. Kronholmens läge vid vattnet och mitt i staden ger goda förutsättningar för en attraktiv miljö.

Ytterligare utvecklingsområden för bostäder är Härnös norra och västra sida, med attraktiva kustlägen utmed vattnet.

I översiktsplanen är även markområden för en flyttning av järnvägsspåret på en sträcka från kommungränsen i söder fram till Härnösands resecentrum inlagt. Nuvarande sträckning mellan Sundsvall och Härnösand utgör en flaskhals i järnvägssystemet.

Även E4:an har fått ett nytt reserverat markområde väster om Härnösands tätort. Dagens dragning av E4:an genom staden skapar stora buller- och hälsoproblem.



Figur. 29: Utvecklingsområden, översiktsplan 2011 (Härnösands kommun)

Övriga strategiska dokument

- "Framtidsbilder för Härnösands kommun" mars 2009, Sven Åke Vest kommunfullmäktiges ordförande.
- "Det nära livet- Kronholmen och Torsvik" visionsarbete oktober 2008, Härnösands kommun och White.



Tillgänglighetskarta

Tillgänglighet

Läge och målpunkter

I Härnösand har tre stora målpunkter som med stor genomströmning av människor till kommit. Järnvägsstationen och handelsetableringen med ICA Maxi och Coop som en stark målpunkt vid den ena infarten till kvartersstaden, samt den södra infarten till kvartersstaden. Centrum med gågator och affärer utgör den sista målpunkten tillsammans med alla institutionsbyggnader och arbetsplatser där.

Härnösand har som residensstad under lång tid haft en hög andel kontors- och administratörsarbeten, men på senare år har flera av dessa jobb i allt större utsträckning flyttats till Sundsvall där både efterfrågan och utbudet av arbetsplatser är större. Men med förbättrad tillgänglighet är förutsättningarna för ökad sysselsättning god. Det finns många lämpliga områden att exploatera i bra lägen som kan dra nytta av den nya regionalstågstrafiken på järnväg.

Buss

I Härnösand ligger bussterminalen i anslutning till stationen och väntsalen är samlokaliserad med järnvägsstationen. Det är dock en utsträckt anläggning som innebär en lång gångsträcka för att nå den bortesta bussangörningen. Nytt resecentrum med slussar till bussarna kommer öka överblickbarheten.

Det finns förutom ett stort utbud av bussar längs kusten också en hel del trafik in i landet mot Kramfors, Sollefteå och Långsele, men också trafik mot Sundsvall/Timrå och Midlanda flygplats. Mot norr går bussar till Örnsköldsvik, Nordmaling och Umeå och vidare ända upp till Haparanda.

I Härnösand finns flera lokalbusslinjer som trafikerar bland annat Vangsta-Centrum-Bondsjöhöjden med 20-minuterstrafik samt Stenhammar-Centrum-Gådeåberget samt Eriksdal-Centrum-Hälletorp med 40-minuterstrafik. Det finns också en pluslinje med fyra turer per dag.

Parkering

Det finns två parkeringsytor kopplad till stationen ca tio p-platser med korttidsparkering och ca 50 p-platser norr om stationen. Utöver pendlarparkeringen finns det stora parkeringsytor vid ICA Maxi och COOP Forum väster om järnvägen. Parkeringsytor som lätt nås via den gång- och cykeltunnel som finns vid stationen.



Figur. 30: Gång- och cykelport som förbinder handelsområdet med ICA och COOP med stationsområdet och Härnön. Stationsbyggnad och väntsal till höger i bild och gångpassage mellan väntsal och bussangörning ovanför GC-porten.

GC-vägar

Det finns två passager till Härnön där kvartersstaden och centrum ligger. Längs båda dessa infarter Storgatan samt Nybrogatan finns gång- och cykelvägar. Flera cykelvägar bland annat till Gådeåstaden och Murberget har planskilda väg över- eller undregångar vid flera trafik-tunga stråk. Runt Nattviken finns ett populärt gång- och cykelstråk.

Utveckling av verksamheter ur ett tillgänglighetsperspektiv

Verksamheter bör i första hand tillkomma på Kronholmen med en utformning som främjar rörelse mot Härnön. Helst ska de nya verksamheterna inte främja rörelse med bil då Nybrogatan redan är hårt belastad. En ny anslutning till Härnön skulle kunna avlasta den hårt belastade Nybrogatan samt Storgatan som är de enda vägarna till Härnön. En utformning av Nybrogatan som dämpar hastighet och som ger ett tydligare uttryck av gång- och cykelstråk till centrum är en möjlig och önskvärd utveckling. Med mindre biltrafik på Nybrogatan finns möjligheter att nyttja de vackra utblickarna över Nattviken med utserveringar och restauranger.

Enbart två möjliga vägar finns till Härnön. Dessa ligger geografiskt mycket nära varandra och kanaliserar trafiken olyckligtvis mycket. Med en ny broanslutning kan mycket av genomfartstrafiken ske via en ny länk istället för rakt igenom centrum.

Utveckling av bostäder ur ett tillgänglighetsperspektiv

Bostäder kan tillkomma på flera av de exploateringsområden som redovisas på förtätningskartan. Det finns inga områden som inte har god eller mycket god tillgänglighet till stationen och resecentrum. Dock bör bostäder inte tillkomma längs Nybrogatan eller längs järnvägen om de inte kan planeras med en tyst sida. Det finns flera mycket bra lägen som i konkurrens med kontorsetableringar kan ligga utmed hamnen.

Utveckling av kommunikationer ur ett tillgänglighetsperspektiv

Den viktigaste frågan är hur trafiken och i synnerhet biltrafiken ska lösas till och från Härnön. Nybrogatan är den viktigaste infarten till Härnön och också den infart som har mest att vinna på en annan utformning. Trafikvolymen hindrar inte en fysisk utveckling men minskar attraktiviteten på de lägen som är möjliga att exploatera eller omvandla.

Utformningen av bussangöringen med sin långsmala form och en utfart som delas med en bensinstation är inte optimal. En översyn av utfarten bör ske när etableringar och exploateringar av omvandlingsområdena har tagit fart.



Förtätningskarta

Stationsnära bebyggelse

Kommunens framförhållning och planering för kommande stationsnära bebyggelse är god. Flera samverkande faktorer har gjort att området kring stationen har kommit i gång och är under utveckling. Utbyggnaden av Ådalsbanan, efterfrågan på volymhandel, översyn av gamla hamnområdet Kronholmen, förbättrad vägstruktur är alla faktorer som gör en stadsutveckling möjlig i detta område.

För att utnyttja stadens sjö nära läge och kunna erbjuda fina bostadslägen med vattenkontakt är Kronholmen ett sådant exempel. Även kommunens förslag till utbyggnad av västra och norra Härnön är ett sådant exempel.

Huvudstråket mellan moderna stationen och centrum är Nybrogatan. Här passerar man park, vatten och vackra kvarter i varierade och vackra stadsrum på vandringen in mot centrala staden.

Denna gata är relativt hårt belastad med biltrafik, med 16 000 fordon per dygn.

Nybrogatan har potential att bli en fin boulevard, där gång- och cykeltrafikanter samsas med t ex spårtaxi. Trafiken kan istället ledas över och avlasta Nybrogatan till en ny öppningsbar bro. Bron kan lokaliserar intill sjukhuset på västra sidan och reningsverket på östra sidan på Härnön.

Lösningen med en ny bro skulle också avlasta situationen på Mellanholmen, där trafiken är 12 000 fordon per dygn. Storgatan fina miljö på Mellanholmen med teater, skola och restauranger kan då utvecklas på positivt sätt.

Vid platsbesök i kommunen intervjuades följande tjänstemän:

Birgitta Westerlind, bygg- och miljöchef

Linda Karlsson, gatuingenjör

Ulf Andersson, enhetschef trafikenheten

Tomas Karlström, stadsarkitekt

Owe Kullerstedt, planerare

Ulrika Bylund, samhällsplanerare

Ewa Fällgren, planingenjör